

ĐIỆN TỬ CÔNG SUẤT

Giáp Quang Huy
gqhuy@dut.udn.vn

CHƯƠNG IV: BỘ BIẾN ĐỔI VÀ BỘ KHÓA MỘT CHIỀU

1

4.1. Khái niệm chung – phân loại

Chức năng : điều khiển trị trung bình điện áp một chiều ngõ ra từ một nguồn điện áp một chiều không đổi.

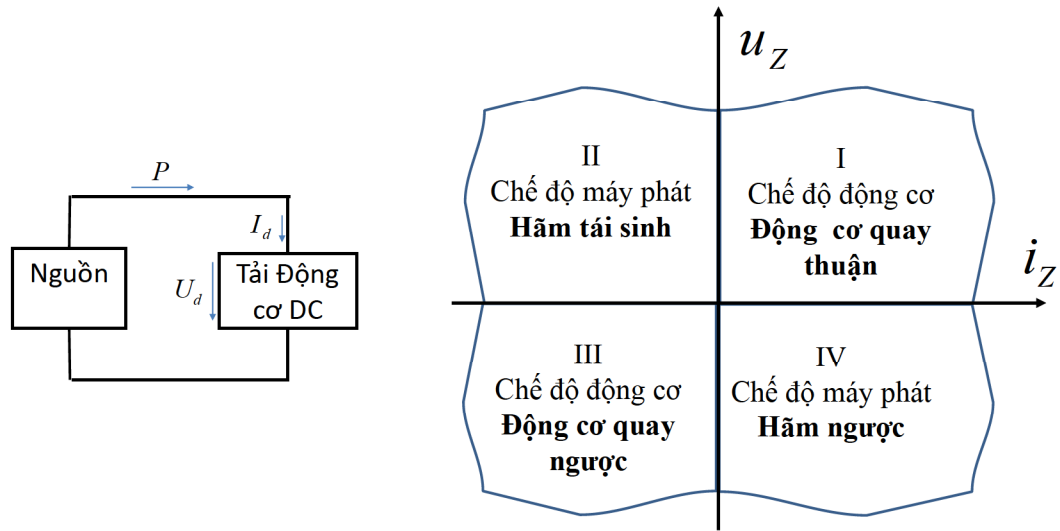
Điện áp trên tải có dạng xung → Còn được gọi là bộ biến đổi điện áp một chiều dạng xung hay bộ băm điện áp.

Phân loại :

- Phân loại theo cấu trúc
  - Mạch nối tiếp
  - Mạch song song
  - Mạch hỗn hợp nối tiếp & song song
  - Bộ biến đổi 4 góc phần tư
- Phân loại theo chức năng
  - Hạ áp (Bộ buck)
  - Nâng áp (Bộ boost)
- Phân loại theo phương pháp điều khiển
  - Tần số xung
  - Độ rộng xung
  - Điều khiển theo 2 giá trị dòng điện

2

Ứng dụng : Dùng làm nguồn điện áp cho truyền động điện động cơ một chiều, làm bộ nguồn cho bộ biến tần áp, bộ biến tần dòng điện.

3

Phương trình đặc tính của động cơ

$$U_- = E_- + (R_- + R_{f-}) I_-$$

$$\Rightarrow E_- = U_- - (R_- + R_{f-}) I_-$$

$$E_- = K \cdot \phi \cdot \omega$$

$$\omega = \frac{U_-}{K \phi} - \frac{(R_- + R_{f-})}{K \phi} I_-$$

$$M = K \cdot \phi \cdot I_-$$

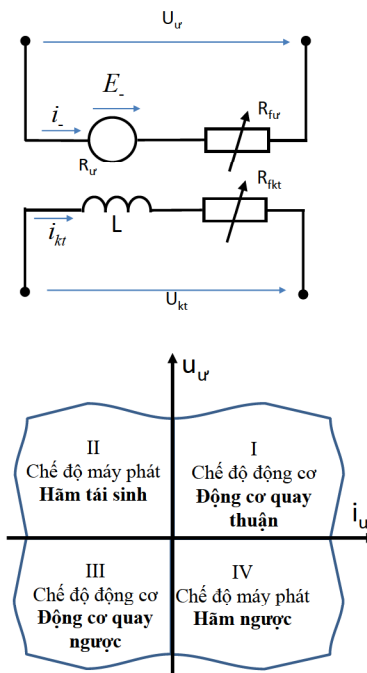
$$\omega = \frac{U_-}{K \phi} - \frac{(R_- + R_{f-})}{(K \phi)^2} M$$

Tốc độ không tải lý tưởng ($M = I_- = 0$)

$$\omega_0 = \frac{U_-}{K \phi}$$

Dòng điện ngắn mạch ($\omega = 0$)

$$I_{-nm} = \frac{U_-}{(R_- + R_{f-})}$$

4

Các trạng thái hãm trả năng lượng về nguồn

Hãm tái sinh

$$\omega > \omega_0 > 0, E_- > U_-$$

$$I_- = \frac{U_- - E_-}{R_- + R_{f-}} < 0$$

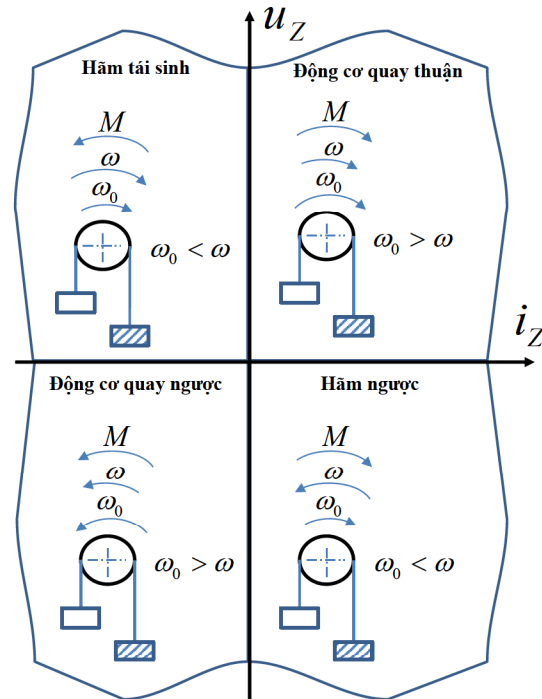
Momen động cơ đổi chiều và ngược chiều với $\omega \rightarrow$ chế độ hãm tái sinh.

Hãm ngược

$\omega < 0$ Động cơ quay ngược chiều tốc độ không tải lý tưởng nhờ momen ngoài $\rightarrow E_{ur}$ đảo chiều.

$$I_- = \frac{U_- + |E_-|}{R_- + R_{f-}} > 0$$

$\rightarrow$ Cần đảo chiều U_{ur} để nhận năng lượng trả về nguồn.

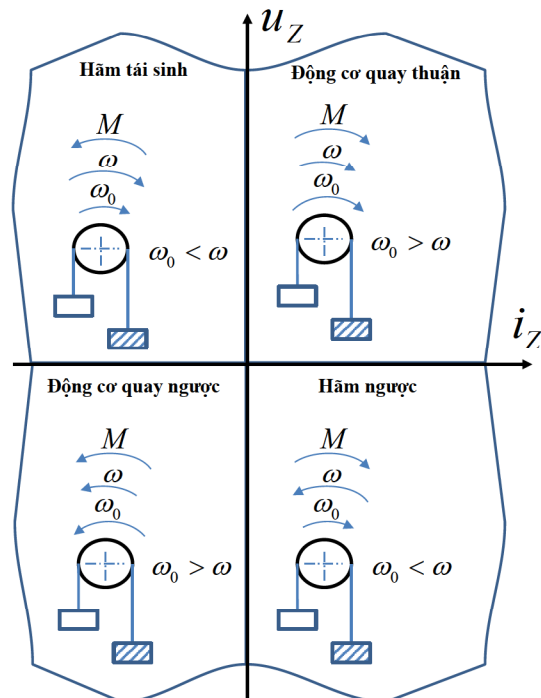
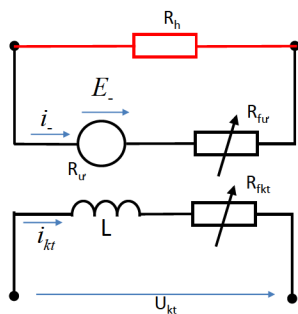

5

Hãm động năng:

$$U_- = 0$$

Động cơ làm việc như một máy phát độc lập

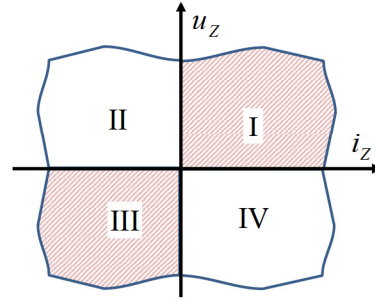
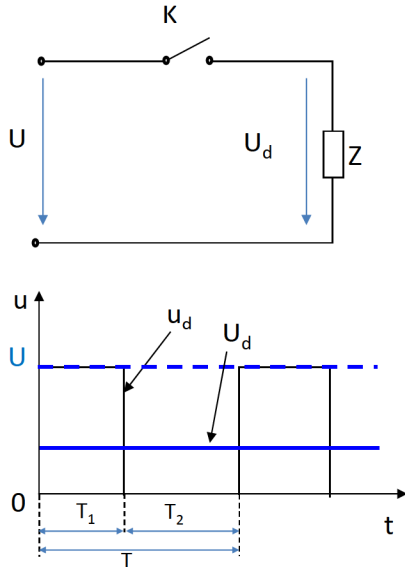
6

4.2. Nguyên tắc làm việc của các bộ biến đổi xung

4.2.1 Bộ biến đổi điện áp một chiều mắc nối tiếp

a) Nguyên lý tổng quát

Khóa chuyển mạch K mắc nối tiếp với tải

$$T = T_1 + T_2$$

$$0 \div T_1 : K \text{ mở, } u_d = U$$

$$T_1 \div T_2 : K \text{ khóa, } u_d = 0$$

$$U_z = \frac{1}{T} \int_0^{T_1} U_1 \cdot dt = \frac{T_1}{T} \cdot U_1$$

$$\text{Tỷ số xung } \gamma = \frac{T_1}{T}$$

$$\Rightarrow U_d = \gamma \cdot U_1$$

7

b) Cấu tạo

- Nguồn một chiều không đổi U
- Công tắc S mắc nối tiếp với tải RLE_r
- Diode V_0 mắc đối song với tải

c) Hoạt động

Giả thiết : mạch ở trạng thái xác lập, dòng tải liên tục.

➤ Nhịp S ($0 < t < T_1$):

- Khóa S mở, dòng điện khép kín qua mạch RLE_r .
- Năng lượng từ nguồn U một phần tích lũy trong L, phần lớn nạp vào E_r , phần còn lại tiêu tốn trên R.

Điện áp : $u_z = U$

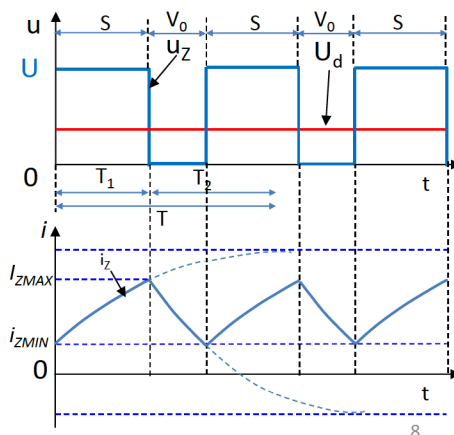
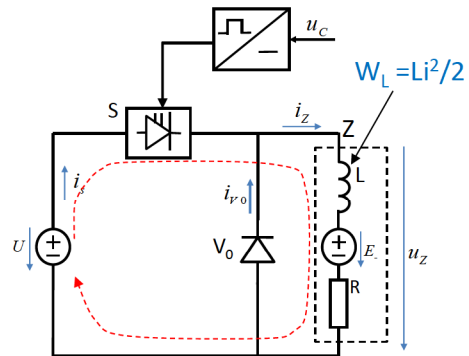
Dòng điện: $i_z = i_s$

$$u_z = U = R \cdot i_z + L \frac{di_z}{dt} + E_r, i_z(t=0) = I_{ZMIN}$$

$$i_z = \frac{U - E_r}{R} (1 - e^{-\frac{t}{\tau}}) + I_{ZMIN} \cdot e^{-\frac{t}{\tau}} \quad (I)$$

$$\tau = \frac{L}{R} \text{ Hằng số thời gian}$$

$$\Rightarrow \text{Dòng tải tăng theo hàm mũ về giá trị } \frac{U - E_r}{R}$$

8

- Nhip V_0 ($T_1 < t < T$):
  - Khóa S khóa, V_0 mở, dòng i_z khép kín qua mạch RLE_v và V_0 .
  - Năng lượng trước đây tích lũy trong L được giải phóng, phần lớn nạp cho E_v , phần còn lại tiêu tốn trên R.

Điện áp : $u_z = U$

Dòng điện: $i_Z = i_S$

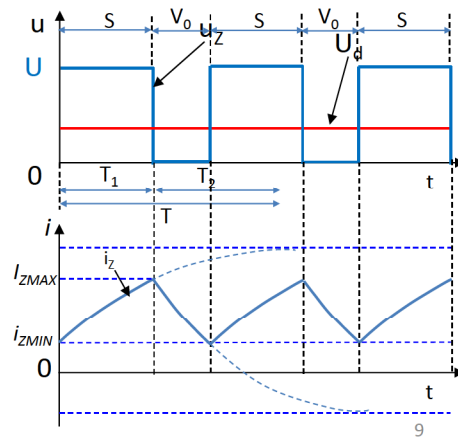
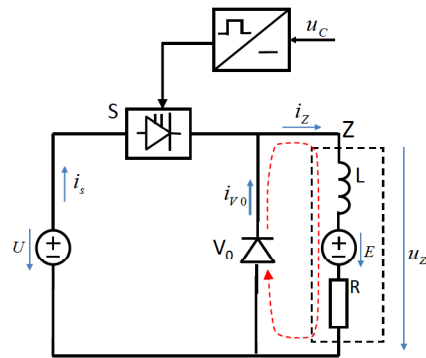
$$u_z = -u_{V_0} = R i_z + L \frac{di_z}{dt} + E_- = 0$$

Điều kiện ban đầu: $i_1 = i_z(T_1) = I_{ZMAX}$

$$i_z(t) = -\frac{E_z}{R} \left(1 - e^{-\frac{t-T_1}{\tau}} \right) + I_{ZMAX} \cdot e^{-\frac{t-T_1}{\tau}} \quad (2)$$

$\Rightarrow$ Dòng tải giảm theo hàm mũ về giá trị $-\frac{E}{R}$

$\Rightarrow I_{ZMIN}$ và I_{ZMAX} được xác định bằng cách giải hệ 2 phương trình 2 ẩn số bằng cách thay $i_z(t=T_1)=I_{ZMAX}$ vào (1) và thay $i_z(t=T)=I_{ZMIN}$ vào (2).

d) Điều khiển trị trung bình của điện áp trên tải:

Giá trị trung bình điện áp tải:

$$U_z = \frac{1}{T} \int_0^{T_1} U \cdot dt = \frac{T_1}{T} \cdot U = \gamma \cdot U$$

$\Rightarrow$ Điều khiển U_z bằng cách thay đổi giá trị $\gamma = \frac{T_1}{T}$

Giá trị trung bình dòng điện tải:

$$I_z = \frac{U_z - E_-}{R}$$

Độ nhấp nhô dòng điện tải (tính gần đúng):

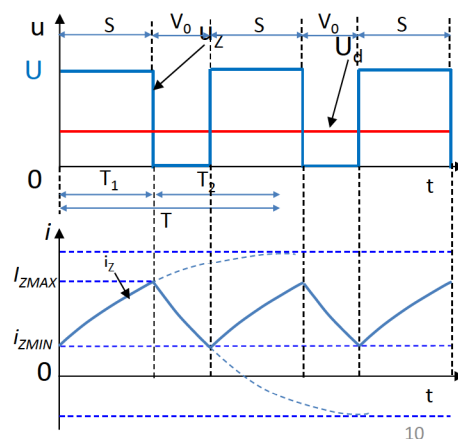
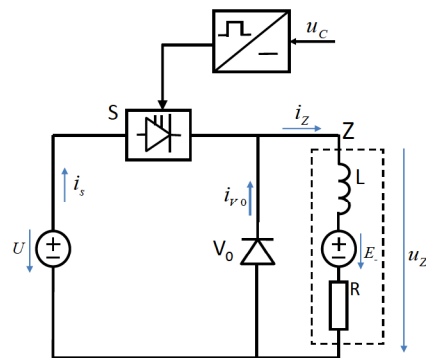
$$\Delta I = I_{ZMAX} - I_{ZMIN} = \frac{(1-\gamma) \cdot \gamma \cdot U \cdot T}{2L} = \frac{(1-\gamma) \cdot \gamma \cdot U}{2L \cdot f}$$

Độ nhấp nhô dòng điện tải phụ thuộc 4 yếu tố:

- Điện áp nguồn cung cấp U_1
- Điện cảm tải L
- Tỷ số xung γ
- Chu kỳ chuyển mạch T

Bộ BĐ một chiều cần được thiết kế sao cho $\Delta I \leq \Delta I_{cp}$.

- Thay đổi tỉ số xung γ
- Giảm chu kỳ chuyển mạch T
- Tăng L

4.2.2 Bộ biến đổi điện áp một chiều mắc song song

a) Chức năng

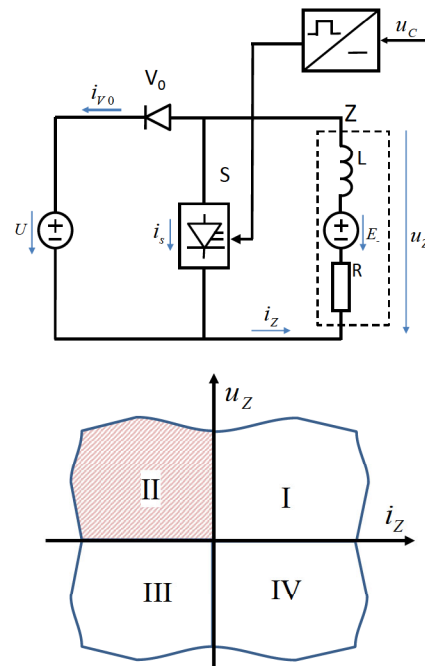
Bộ tăng áp được sử dụng trong **hãm tái sinh** để trả năng lượng từ nguồn điện áp thấp (sức điện động E_v) sang nguồn điện áp cao hơn (nguồn một chiều U)

b) Cấu tạo

- Van bán dẫn S mắc song song với tải, có thể điều khiển đóng và ngắt được dòng điện đi qua nó.
- Diode không mắc nối tiếp với tải và chỉ cho phép dòng điện dẫn theo chiều từ tải về nguồn

Điều kiện hoạt động của mạch:

- $E_v < U$, nguồn có khả năng tiếp nhận năng lượng từ tải trả về do quá trình hãm tái sinh sinh ra
- Tải một chiều phải tính cảm kháng.

11

c) Hoạt động

Giả thiết : mạch ở trạng thái xác lập, dòng tải liên tục.

- Nhịp S ($0 < t < T_1$):
- Khóa S mở, dòng điện khép kín qua mạch RLE_v .
- Năng lượng do sức điện động E_v sinh ra tích lũy phần lớn vào cuộn L , phần còn lại tiêu hao trên R .

Điện áp : $u_Z = 0$

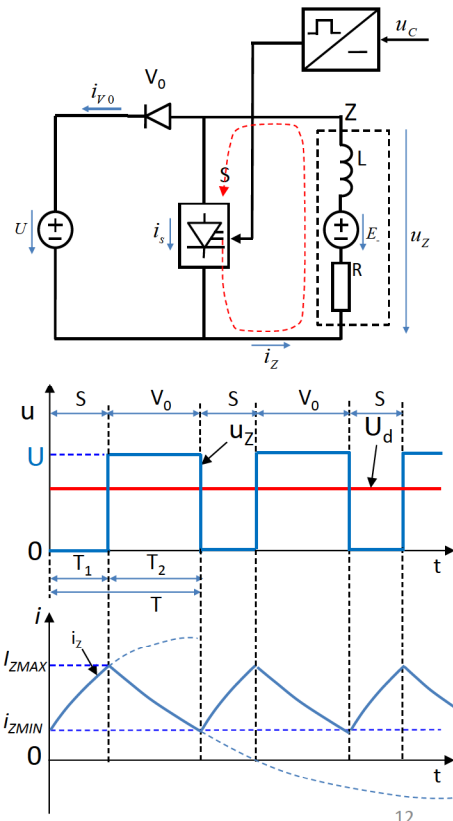
Dòng điện: $i_Z = i_S, i_{V_0} = 0$

$$u_Z = -R \cdot i_Z - L \frac{di_Z}{dt} + E_v = 0, \quad i_Z(t=0) = I_{ZMIN}$$

$$i_Z(t) = \left(\frac{E_v}{R} + I_{ZMIN} \right) \cdot (1 - e^{-\frac{t}{\tau}}) - I_{ZMIN} \quad (3)$$

$$\tau = \frac{L}{R}$$

⇒ Dòng tải tăng theo hàm mũ về giá trị $\frac{E_v}{R}$

12

➤ Nhịp V_0 ($T_1 < t < T_2$):

- Van S khóa, V_0 mở, dòng điện khép kín qua mạch RLE_u và V_0 .
- Năng lượng từ nguồn và năng lượng tích trữ trong cuộn kháng L, tiêu tốn một phần trên điện trở R, phần lớn còn lại được trả về nguồn U

Điện áp: $u_z = U$

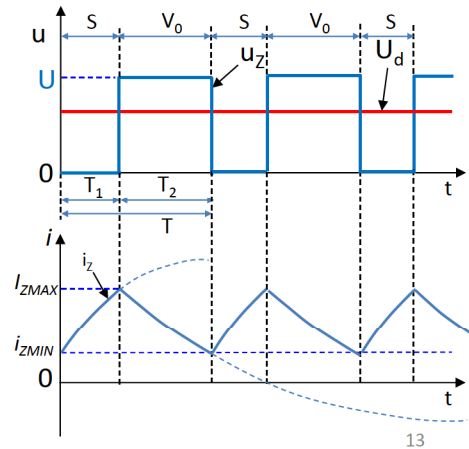
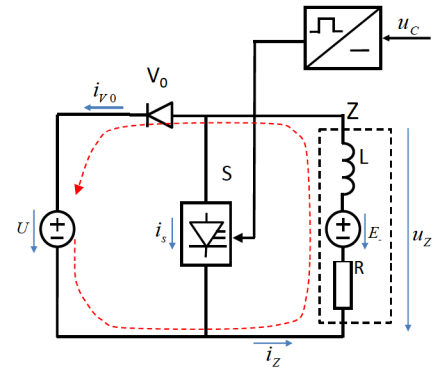
Dòng điện: $i_z = i_{V0}, i_s = 0$

$$u_z = -R.i_t - L \frac{di_t}{dt} + E_- = U, \quad i_z(T_1) = I_{ZMAX}$$

$$i_z(t) = \left(\frac{E_- - U}{R} + I_{ZMAX} \right) (1 - e^{-\frac{t-T_1}{\tau}}) - I_{ZMAX} \quad (4)$$

⇒ Dòng tải giảm theo hàm mũ về giá trị $\frac{E_- - U}{R}$

⇒ I_{ZMIN} và I_{ZMAX} được xác định bằng cách giải hệ 2 phương trình 2 ẩn số bằng cách thay $i_z(t=T_1)=I_{ZMAX}$ vào (3) và thay $i_z(t=T)=I_{ZMIN}$ vào (4).

13

d) Điều khiển trị trung bình của điện áp trên tải:

Giá trị trung bình điện áp tải:

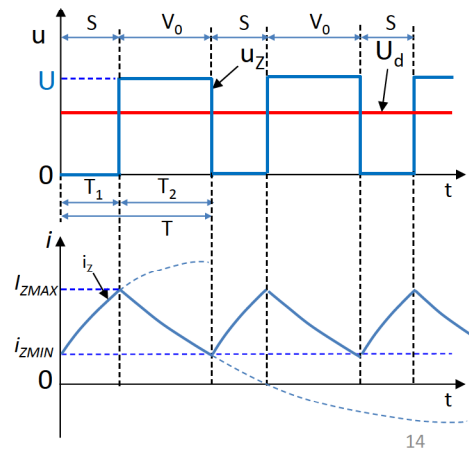
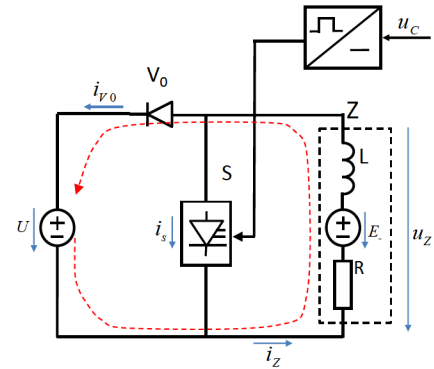
$$U_z = \frac{1}{T} \int u_z dt = \frac{U \cdot T_2}{T} = U(1 - \gamma)$$

⇒ Điều khiển U_z bằng cách thay đổi giá trị $\gamma = \frac{T_1}{T}$

Từ đó điều khiển được công suất phát từ nguồn E_u và công suất trả về nguồn.

Dòng tải trung bình:

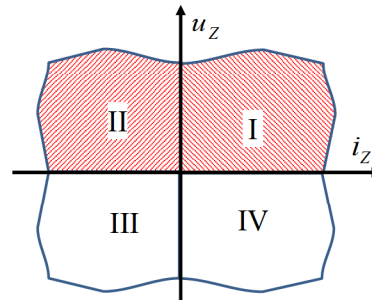
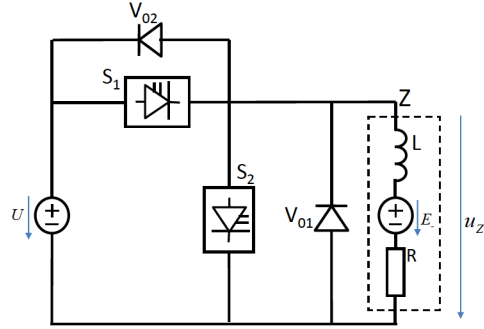
$$I_z = \frac{-U_z + E_-}{R}$$

14

4.2.3 Bộ biến đổi điện áp một chiều mắc nối tiếp và song song kết hợp

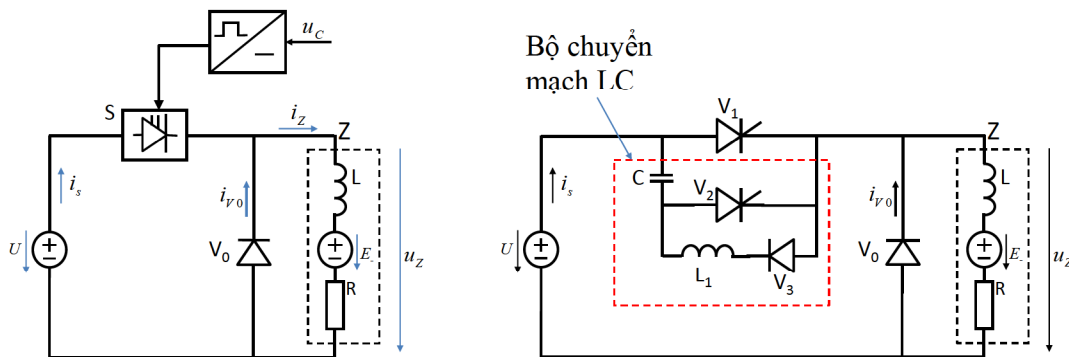
- Sơ đồ phối hợp nối tiếp và song song được sử dụng trong trường tải làm việc trong cả 2 trường hợp nạp năng lượng và trả năng lượng về nguồn.
- Hai van S_1 và S_2 có thể được điều khiển độc lập.
  - Điều khiển S_1 khi nhận năng lượng từ nguồn.
  - Điều khiển S_2 khi trả năng lượng về nguồn.

15

4.2.3 Bộ biến đổi DC mắc nối tiếp dùng Thyristor và mạch tắt cường bức

a) Cấu tạo

Trong trường hợp công suất tải lớn, khóa S có thể được thay thế bằng Thyristor (SCR) và kết hợp với bộ chuyển mạch LC.

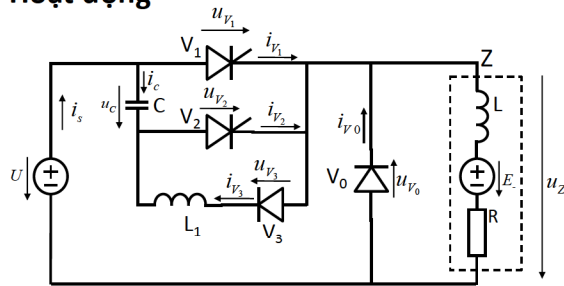
Công tắc S (được thay thế bằng thyristor và bộ chuyển mạch có một mạch dao động) gồm : thyristor chính V_1 , thyristor phụ V_2 , mạch dao động gồm cuộn kháng L_1 , tụ điện C và diode V_3 .

Hoạt động chung : S được kích dẫn bằng cách kích SCR V_1 và được kích ngắt bằng cách kích SCR V_2 .

16

b) Hoạt động

➤ Nhịp V_0 ($0 \rightarrow T_1$)

$$i_z = i_{V_0}, \quad u_z = u_{V_0} = 0$$

Giả thiết mạch đã ở trạng thái xác lập $u_C = U$
 $\rightarrow$ tụ C được nạp điện ???

$$u_{V_2} = 0, \quad u_{V_1} = U$$

$$i_{V_1} = 0, \quad i_C = i_{V_2} = 0$$

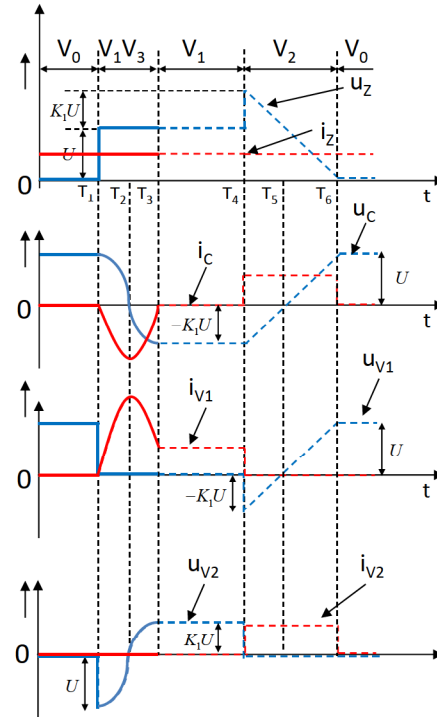
➤ Nhịp S

□ Nhịp $V_1 V_3$ ($T_1 \rightarrow T_3$)

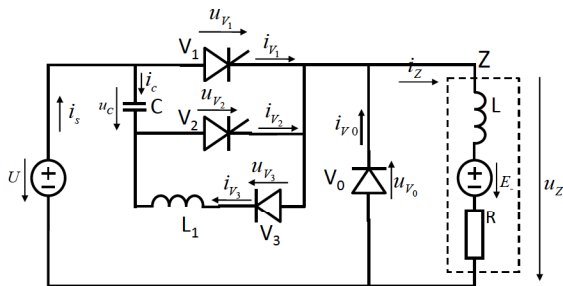
Tại t_1 , đưa xung điều khiển mở V_1 (mở khóa S).

$$u_{V_1} = 0, \quad u_z = U$$

$$u_{V_0} = -U, \quad i_{V_0} = 0$$

17

Tụ C phóng điện qua mạch giao động ($V_1 V_3 L_1 C$)

$$u_{V_2} = -u_C, \quad i_{V_2} = 0, \quad i_C = i_z - i_{V_1}$$

Quá trình dòng điện và điện áp trên tụ được cho bởi hệ thức :

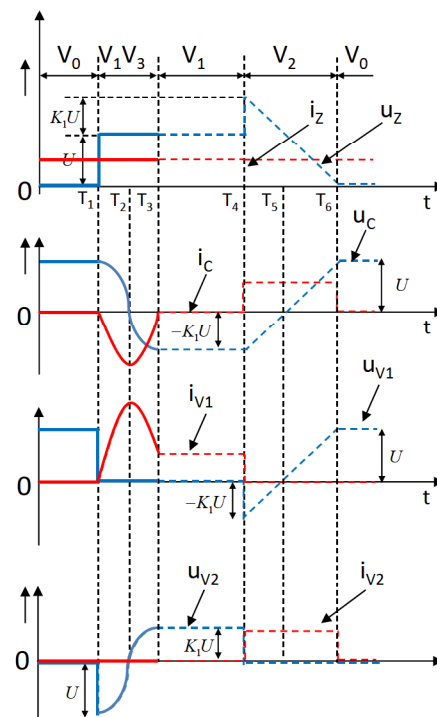
$$i_C = \frac{-U}{\sqrt{\frac{L_1}{C}}} \sin[\omega_v \cdot (t - T_1)] \quad , \quad \omega_v = \sqrt{\frac{1}{L_1 C}}$$

$$u_C = U \cdot \cos[\omega_v \cdot (t - T_1)]$$

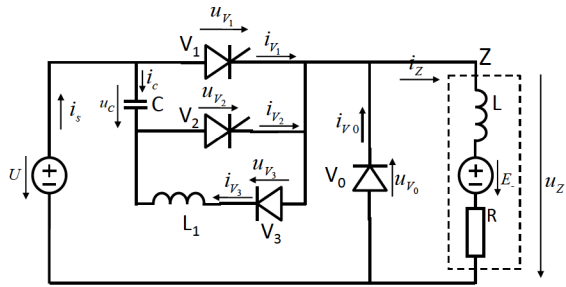
$$u_C(t_3) = -K_1 \cdot U$$

$K = 0.7 \div 0.9$ (Trong trường hợp mạch dao động LC lý tưởng, có thể đạt $K=1$)

Tại $t=t_3$, V_3 ngắt và không cho i_C đổi chiều.

18

□ Nhịp V_1 ($T_3 \rightarrow T_4$)

Các đại lượng giữ nguyên giá trị như khi $t=T_3$

□ Nhịp V_2 ($T_4 \rightarrow T_6$)

Tại $t=T_4$, đưa xung điều khiển kích mở V_2 để ngắt khóa V_1

Điện áp tự chuyển mạch đặt lên $V_1 \rightarrow$ khóa V_1

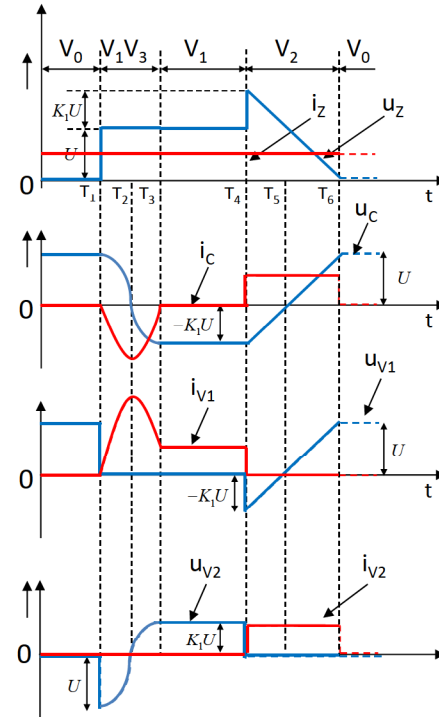
$$u_{V1} = u_C, i_{V1} = 0, u_Z(T_4) = U - u_C = U + K_1 U$$

$i_C = I_Z$ khép kín qua mạch (U, C, V_2 , Z) và tích điện cho tụ.

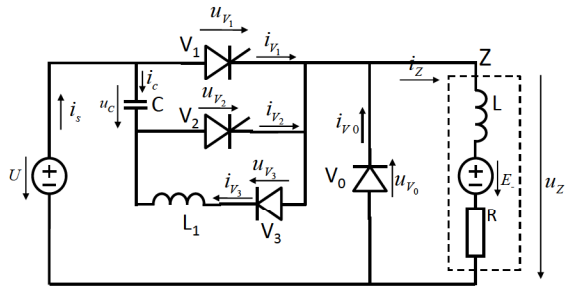
$$u_C = u_C(T_4) + \frac{1}{C} \int_{T_4}^t I_Z dt, u_C(T_4) = u_C(T_3)$$

$$u_C = u_C(T_3) + \frac{I_Z}{C} (t - T_4) = \frac{I_Z}{C} (t - T_4) - K_1 U$$

Tại $t=t_6$, tụ C được nạp đến giá trị $u_C(T_6) = U$

19

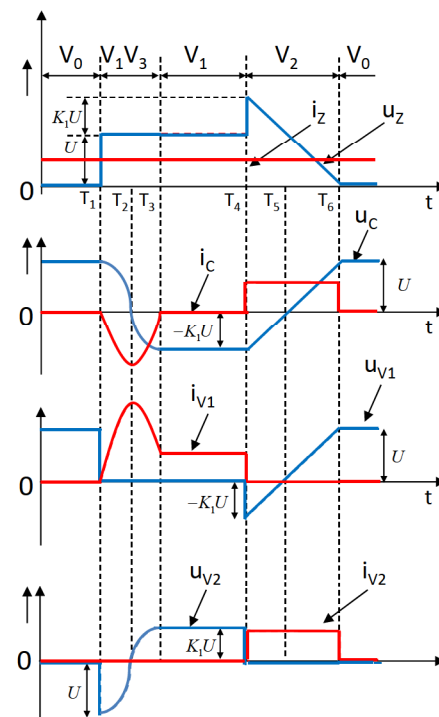

Tại $t=T_6$: tụ C được nạp đến giá trị $u_C(T_6) = U$

$$u_{V0} = u_Z = 0$$

→ Dòng nạp tụ qua V_2 bị ngắt

→ Dòng điện khép kín qua V_0 , mạch trở về hoạt động ở nhịp V_0 (kết thúc nhịp S).

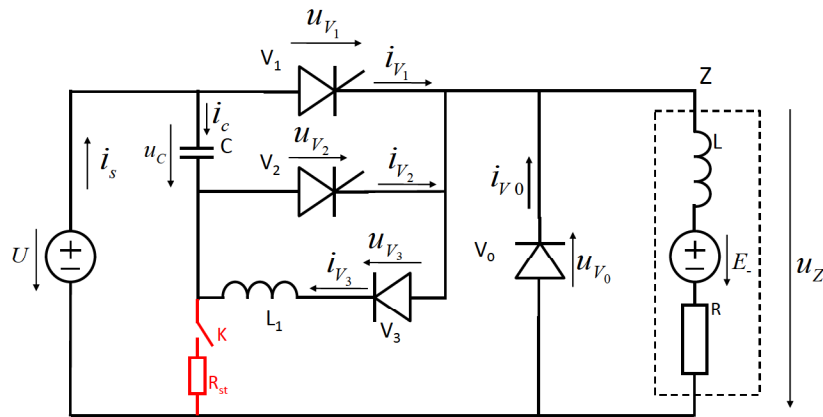

20

c) Khởi động bộ giảm áp

Để mạch hoạt động, cần đảm bảo điện áp cần thiết cho tự chuyển mạch khi khởi động. Có thể tích điện cho tụ C bằng cách :

- Mở V_2 trước.
- Đóng tụ C trực tiếp vào nguồn U qua một điện trở hạn chế dòng.

21

d) Xác định các thông số L_1 , C chuyển mạch

L_1 , C được chọn để đảm bảo thời gian cần thiết để các thyristor khôi phục khả năng khóa t_q : thời gian khóa cho từng thyristor.

➤ Tính C

V_1 sử dụng khoảng (T_4, T_5) để phục hồi trạng thái khóa (lúc này V_2 được kích dẫn, điện áp tụ C đặt lên V_1 là điện áp ngược)

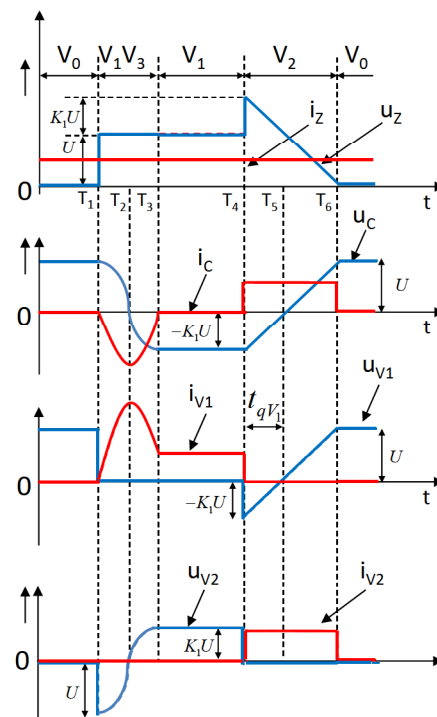
$$(T_5 - T_4) \geq t_{qV_1}$$

$$\text{Tại } t = T_5: u_c(T_5) = \frac{I_z}{C}(T_5 - T_4) - K_1 \cdot U = 0$$

$$T_5 - T_4 = \frac{K_1 \cdot U \cdot C}{I_z}$$

t_{qV_1} đạt giá trị nhỏ nhất khi I_z (dòng xả và nạp tụ trong khoảng $T_4 \rightarrow T_5$) đạt giá trị lớn nhất.

$$C \geq \frac{I_{zM} \cdot t_{qV_1}}{K_1 \cdot U}$$

22

➤ Tính L

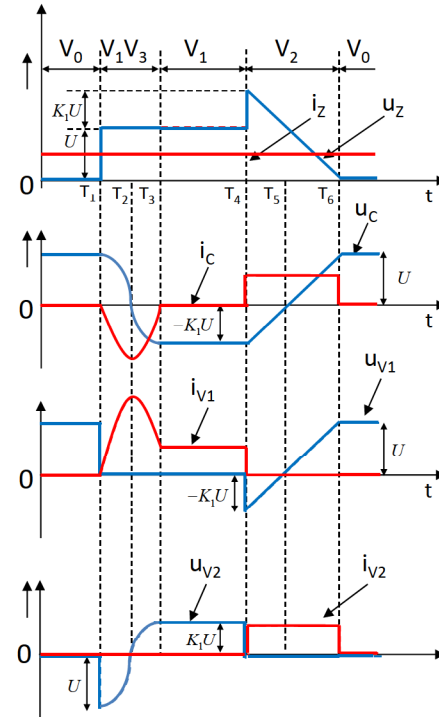
V_2 sử dụng khoảng (t_1, t_2) để phục hồi trạng thái khóa (lúc này V_1 được kích dẫn, điện áp tụ C đặt lên V_2 là điện áp ngược)

$$(T_2 - T_1) \geq t_{qV_2}$$

$T_2 - T_1$ bằng $\frac{1}{4}$ chu kỳ dao động của mạch L_1C , ký hiệu bằng T_v

$$T_2 - T_1 = \frac{T_v}{4} = \frac{\pi}{2} \sqrt{L_1 C}$$

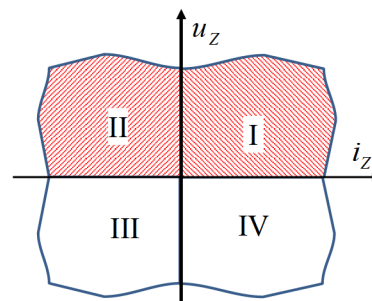
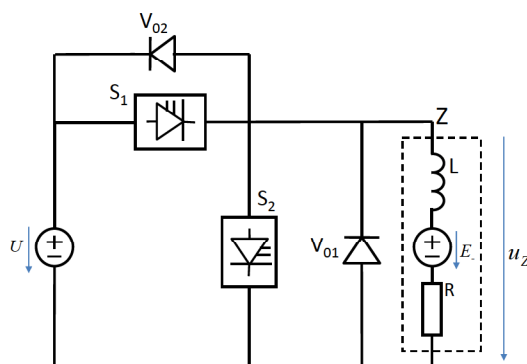
$$\Rightarrow L_1 \geq \frac{4t_{qV_2}^2}{\pi^2 C}$$

23

4.3 Các bộ biến đổi xung nhiều góc phần tư

4.3.1 Bộ biến đổi hai góc phần tư đảo chiều dòng điện

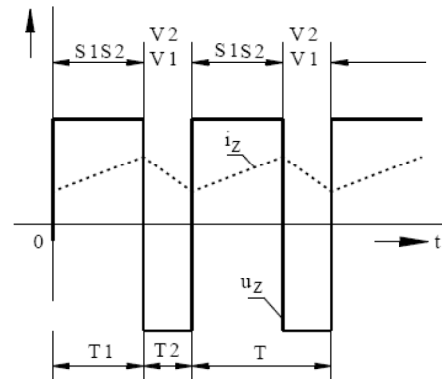
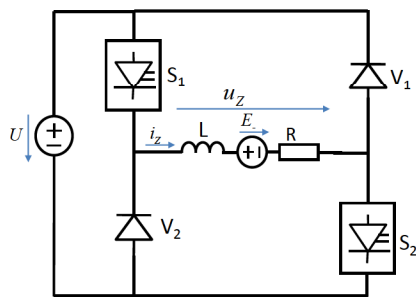

Điều kiện hoạt động của mạch:

- $E_v < U$, nguồn có khả năng tiếp nhận năng lượng từ tải trả về do quá trình hãm tái sinh sinh ra
- Tải một chiều phải tính cảm kháng.

24

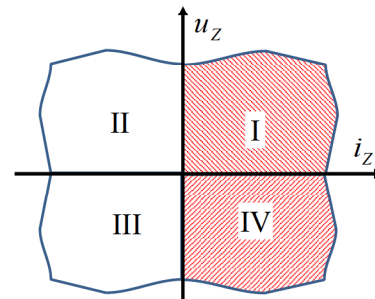
4.3.2 Bộ biến đổi hai góc phần tư đảo chiều điện áp

$$U_z = U \frac{T_1 - T_2}{T} = U(2\gamma - 1)$$

$$\gamma > 0.5 \rightarrow U_z > 0$$

$$\gamma < 0.5 \rightarrow U_z < 0$$

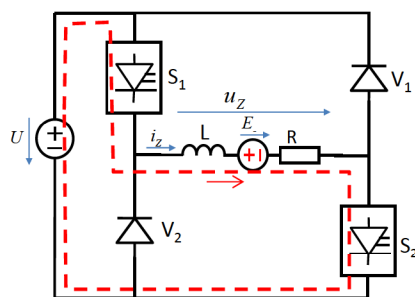
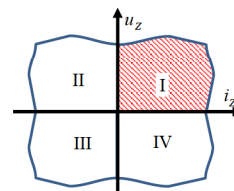

25

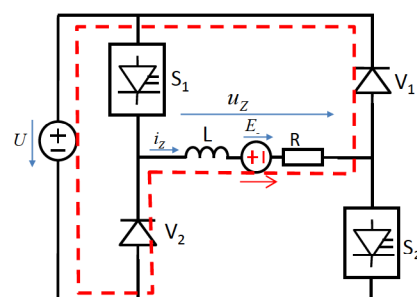
4.3.2 Bộ biến đổi hai góc phần tư đảo chiều điện áp

Chế độ nạp năng lượng từ nguồn về tải

$$\gamma > 0.5 \rightarrow U_z > 0$$

Nhịp S_1S_2

Nhịp V_1V_2

26

4.3.2 Bộ biến đổi hai góc phần tư đảo chiều điện áp

Chế độ trả năng lượng từ tải về nguồn

$$\gamma < 0.5 \rightarrow U_z < 0$$

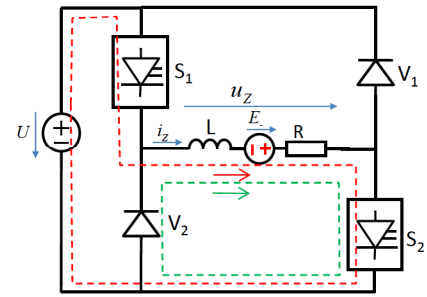
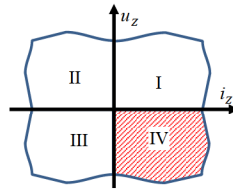
E_v đảo chiều (nguồn phát năng lượng)

- Hãm ngược

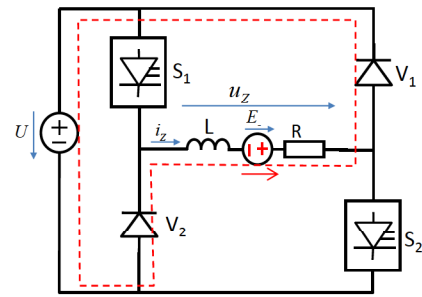
Điều kiện hoạt động của mạch:

- $E_v < U$, nguồn có khả năng tiếp nhận năng lượng từ tải trả về.

- Tải một chiều phải tính cảm kháng.

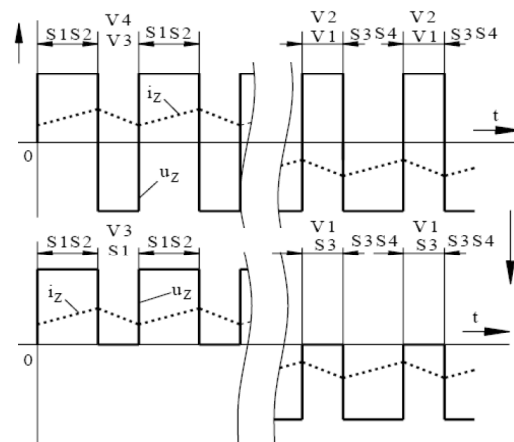
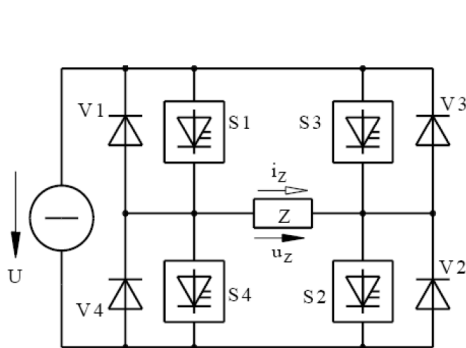
Nhịp $S_1S_2V_2$

Nhịp V_1V_2

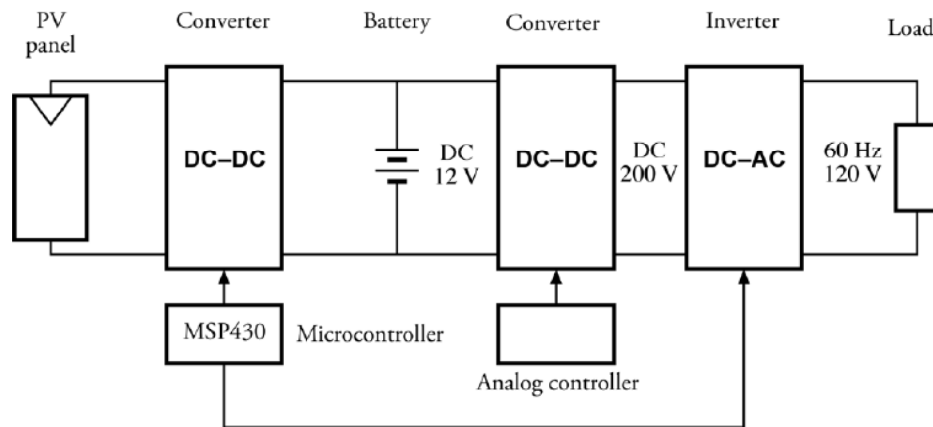
27

4.3.3 Bộ biến bốn góc phần tư

28

4.2.4 Bộ buck (bộ giảm áp)

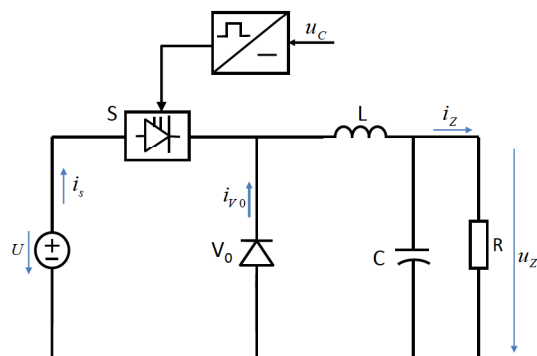
Battery state of charge (SOC) vs. terminal voltage

100% SOC	12.80 volts or greater
75% SOC	12.55 volts
50% SOC	12.20 volts
25% SOC	11.75 volts
0% SOC	10.50 volts

29

4.2.4 Bộ buck (bộ giảm áp)

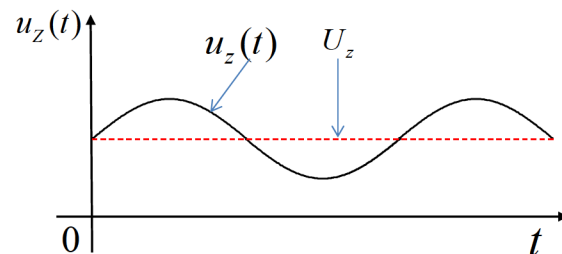
Bộ buck chứa bộ lọc thông thấp

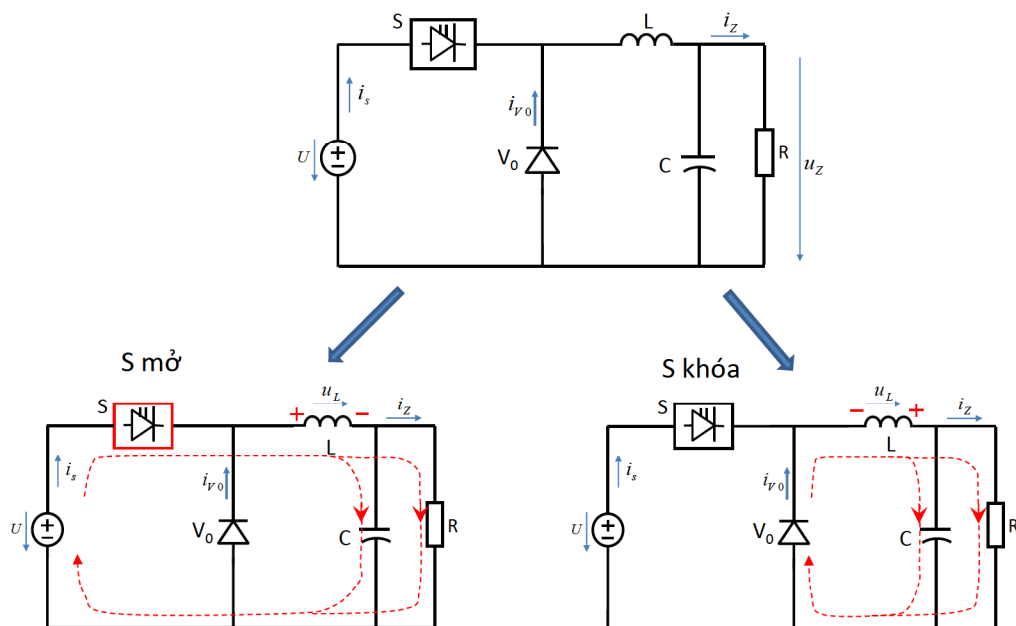
$$u_z(t) = u_\sigma(t) + U_z$$

U_d : thành phần một chiều với trị tức thời bằng trị trung bình của áp chỉnh lưu.

$u_\sigma(t)$: thành phần xoay chiều.

30

31

➤ Nhịp S

Điện áp trên cuộn kháng:

$$u_L = U - u_z$$

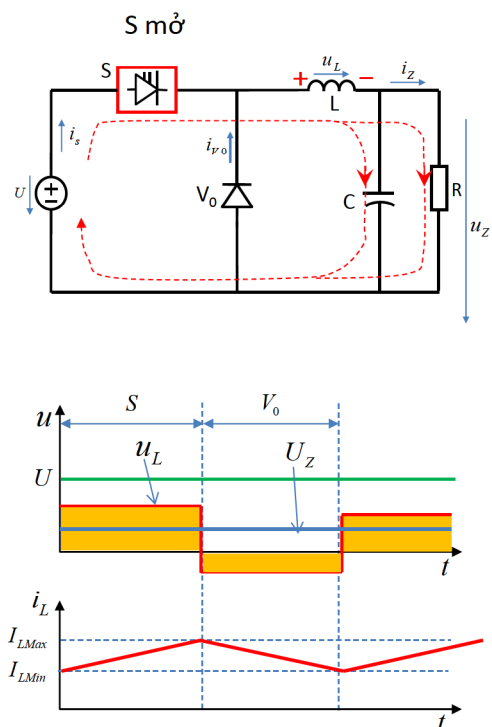
Giả sử thành phần nhấp nhô nhỏ nhờ tác dụng của bộ lọc $u_\sigma(t) \approx 0$

$$u_L \approx U - U_z$$

Dòng điện qua cuộn dây

$$u_L = L \frac{di_L}{dt}$$

$$\frac{di_L}{dt} = \frac{u_L}{L} \approx \frac{U - U_z}{L} \Rightarrow i_L \text{ Tăng với tốc độ là hằng số}$$

32

➤ Nhịp V_0

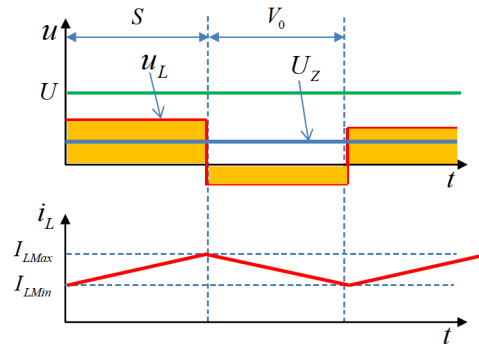
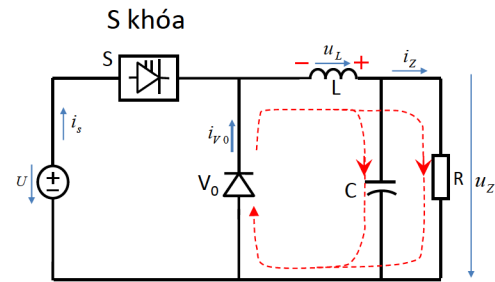
$$u_L = -u_Z$$

Giả sử thành phần nhấp nhỏ nhờ tác dụng của bộ lọc $u_\sigma(t) \approx 0$

$$u_L \approx -U_Z$$

$$u_L = L \frac{di_L}{dt}$$

$$\frac{di_L}{dt} = \frac{u_L}{L} \approx \frac{-U_Z}{L} \Rightarrow i_L \text{ giảm với tốc độ là hằng số}$$

33

Biên độ nhấp nhò của dòng điện

$$\Delta I_{L-ON} = \int_0^{T_1} \frac{u_L}{L} \approx \int_0^{T_1} \frac{U - U_Z}{L} = \frac{U - U_Z}{L} T_1$$

$$\Delta I_{L-OFF} = \int_{T_1}^T \frac{u_L}{L} \approx \int_{T_1}^T \frac{-U_Z}{L} = \frac{-U_Z}{L} (1 - \gamma) T$$

$$\Delta I = I_{LMax} - I_{LMin} = \frac{U - U_Z}{L} T_1 = \frac{U - U_Z}{L} \gamma T$$

$$\Rightarrow I = \frac{U - U_Z}{\Delta I} \gamma T$$

Ở trạng thái xác lập

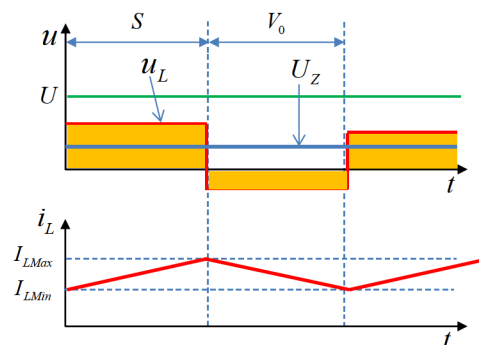
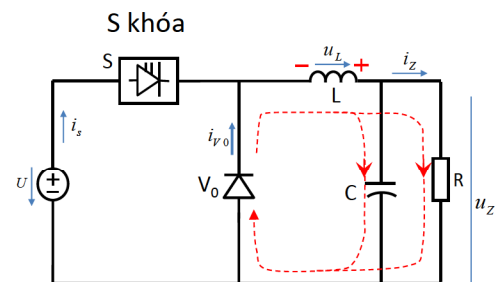
$$\Delta I_{L-ON} = -\Delta I_{L-OFF}$$

$$(U - U_Z) \gamma T = U_Z (1 - \gamma) T$$

$$\Rightarrow \gamma = \frac{U_Z}{U}$$

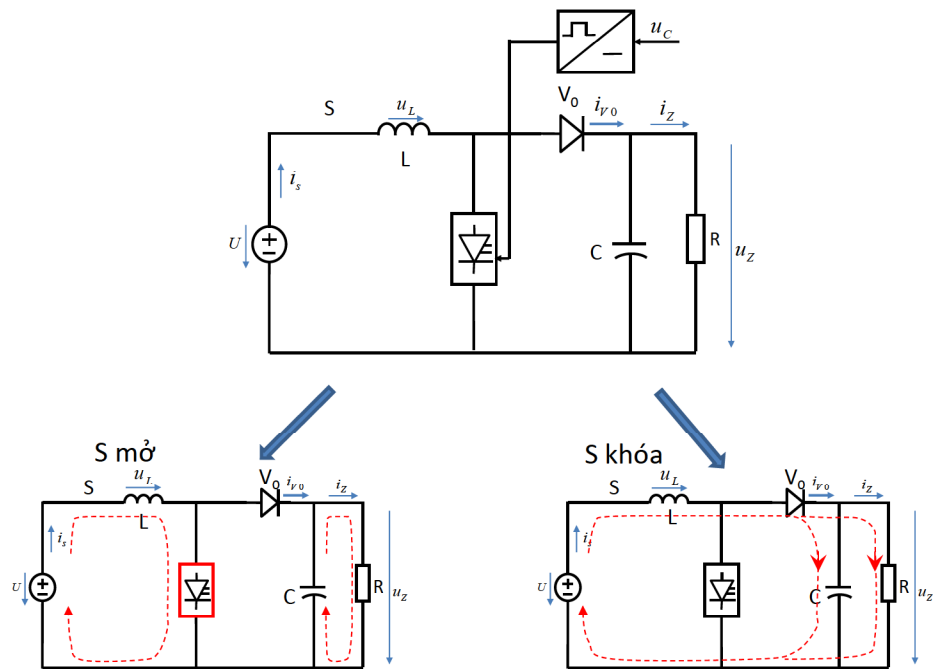
Kết luận:

- $U_Z \leq U$
- Điện áp U_Z có thể được điều khiển thông qua γ
- So với bộ băm mắc nối tiếp, điện áp tải phẳng hơn

34

4.2.5 Bộ boost (bộ tăng áp)

35

➤ Nhịp S

Điện áp trên cuộn kháng:

$$u_L = U$$

$$i_C = -\frac{u_z}{R}$$

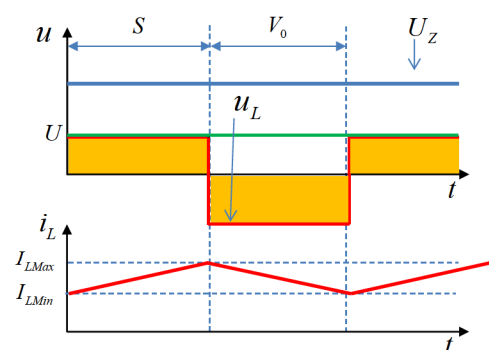
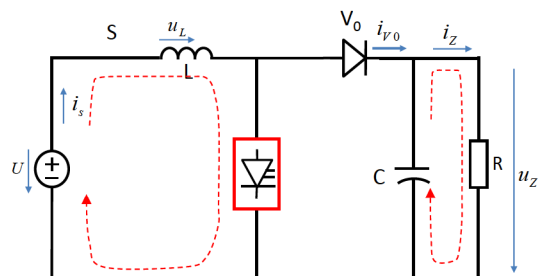
Dòng điện qua cuộn dây

$$u_L = L \frac{di_L}{dt} = U$$

$$\frac{di_L}{dt} = \frac{U}{L} \Rightarrow i_L \text{ Tăng với tốc độ là hằng số}$$

Giả sử thành phần nhấp nhô nhỏ nhờ tác dụng của bộ lọc $u_\sigma(t) \approx 0$

$$i_C = -\frac{U_z}{R}$$

36

➤ Nhịp V_0

Điện áp trên cuộn kháng:

$$u_L = U - u_Z$$

$$i_C = i_L - \frac{u_Z}{R}$$

Giả sử thành phần nhấp nhô nhỏ nhờ tác dụng của bộ lọc $u_{\sigma}(t) \approx 0$

$$u_L \approx U - U_Z$$

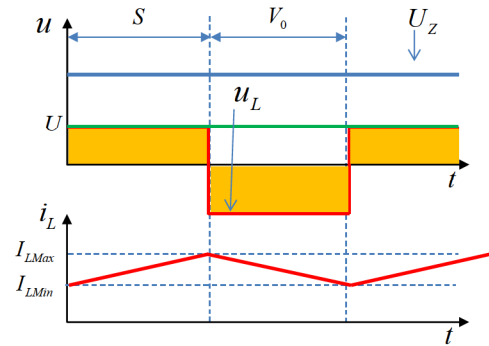
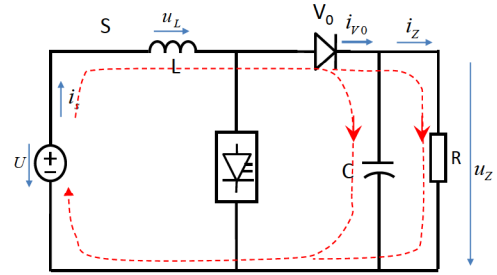
Dòng điện qua cuộn dây

$$u_L = L \frac{di_L}{dt} = U - U_Z < 0$$

$$\frac{di_L}{dt} = \frac{U - U_Z}{L} \Rightarrow i_L \text{ giảm với tốc độ là hằng số}$$

Dòng điện qua tụ điện

$$i_C \approx i_L - \frac{U_Z}{R}$$

37

Biên độ nhấp nhô của dòng điện

$$\Delta I_{L-ON} = \int_0^{T_1} \frac{u_L}{L} = \int_0^{T_1} \frac{U}{L} = \frac{U}{L} T_1 = \frac{U}{L} \gamma T$$

$$\Delta I_{L-OFF} = \int_{T_1}^T \frac{u_L}{L} \approx \int_{T_1}^T \frac{U - U_Z}{L} = \frac{U - U_Z}{L} (1 - \gamma) T$$

$$\Delta I = I_{LMax} - I_{LMin} = \frac{U}{L} \gamma T$$

$$\Rightarrow L = \frac{U}{\Delta I} \gamma T$$

Ở trạng thái xác lập

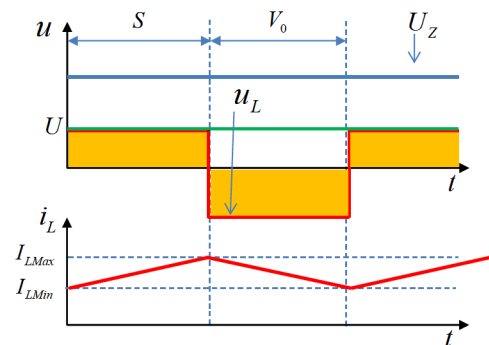
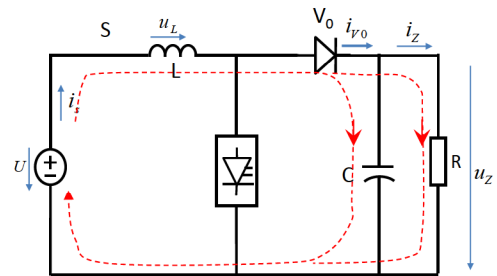
$$\Delta I_{L-ON} = -\Delta I_{L-OFF}$$

$$U \gamma T = -(U - U_Z)(1 - \gamma) T$$

$$\Rightarrow \frac{U_Z}{U} = \frac{1}{1 - \gamma}$$

Kết luận:

- $U_Z \geq U$
- Điện áp U_Z có thể được điều khiển thông qua γ .

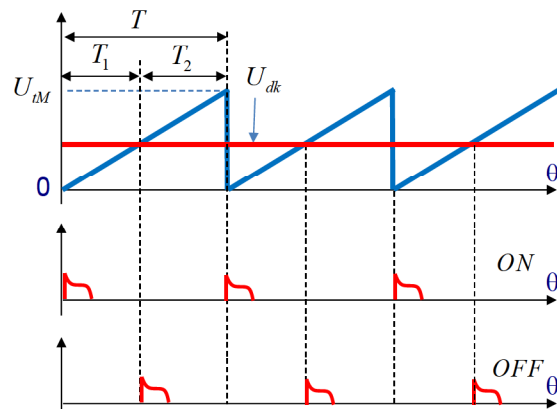
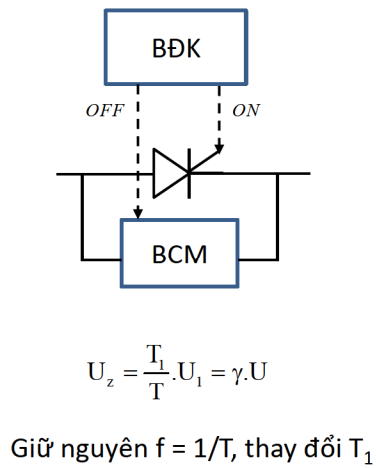

38

4.3 Nguyên tắc làm việc của các bộ biến đổi xung

- Độ rộng xung – thay đổi T_1
- Tần số xung – thay đổi T
- Hai giá trị dòng điện

4.3.1 Nguyên tắc điều khiển độ rộng xung

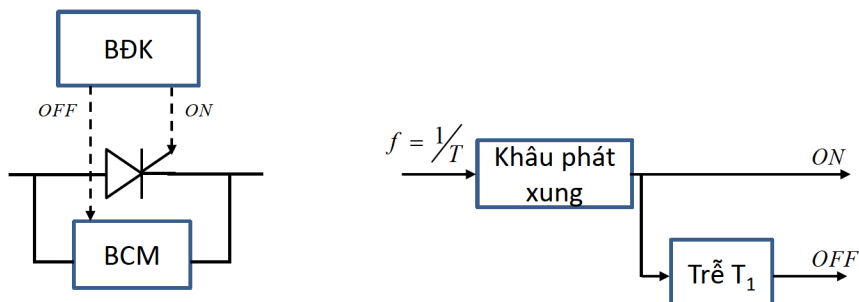

39

4.3.2 Nguyên tắc điều khiển tần số xung

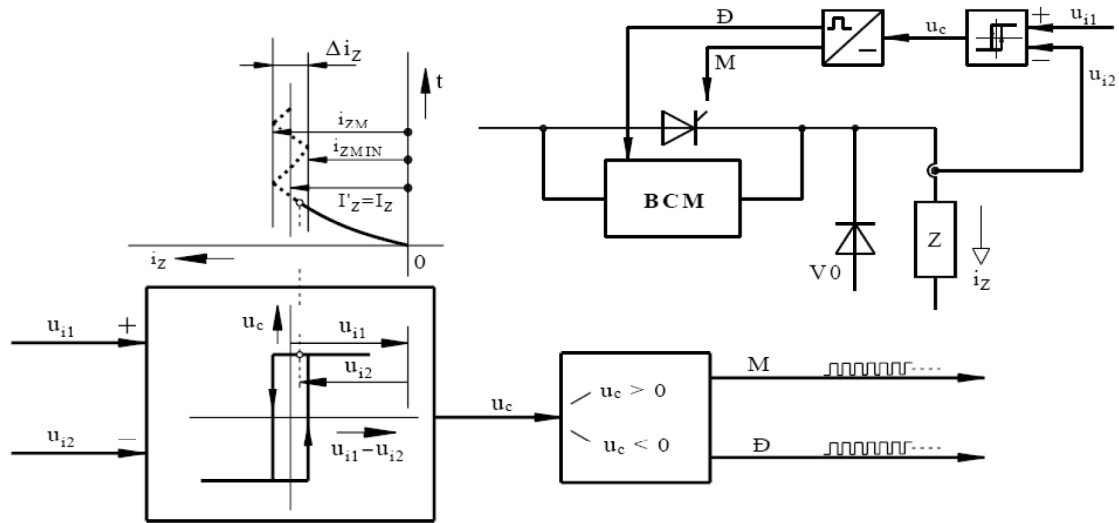
$$U_z = \frac{T_1}{T} \cdot U_1 = \gamma \cdot U$$

Thay đổi $f = 1/T$, giữ nguyên T_1

40

4.3.2 Nguyên tắc điều khiển hai giá trị dòng điện

Bộ phát xung đóng vai trò của một bộ điều khiển dòng điện